

Uchwała Nr
Rady Powiatu Stargardzkiego
z dnia

w sprawie przyjęcia *Powiatowego Programu Rozwoju*
Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2015 – 2017

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595 z późn. zm.) oraz art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. (Dz.U. z 2013r., poz.135 z późn. zm.) o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Rada Powiatu Stargardzkiego uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2015 – 2017, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Stargardzkiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

„Pod względem formalno - prawnym
bez zastrzeżeń”

RADCA PRAWNY

Katarzyna Petri-Musiał

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy m.in. opracowywanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierający coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Przyjęty uchwałą Nr XX/288/12 Rady Powiatu w Stargardzie Szczecińskim z dnia 27 czerwiec 2012 r. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej obejmował lata 2012 – 2014.

Zatem konieczne jest przyjęcie aktualnego Programu, który zapewni ciągłość w systematycznym wspieraniu i rozwoju pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2015 - 2017 stanowi w dalszym ciągu podstawy budowy efektywnego systemu rozwoju różnorodnych form pieczy zastępczej.

Wobec powyższego zasadne jest przyjęcie niniejszej uchwały.

Członek Zarządu

Adam Chrobot

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017**

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM
NA LATA 2015-2017**

STARGARD SZCZECIŃSKI, LUTY 2015 R.

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017**

Spis treści:

I.	Wprowadzenie	3
II.	Charakterystyka rodzinnej i instytucjonalnej formy opieki nad dzieckiem w powiecie stargardzkim w latach 2012 – 2014	5
2.1.	Rodzinna forma pieczy zastępczej nad dzieckiem w latach 2012 – 2014	6
2.2.	Instytucjonalna forma pieczy zastępczej nad dzieckiem w latach 2012 – 2014	9
2.3.	Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej	11
III.	Wnioski z analizy pieczy zastępczej nad dzieckiem w powiecie stargardzkim w latach 2012 – 2014	13
IV.	Misja i cele Programu	14
V.	Limit rodzin zastępczych	16
VI.	Beneficjenci Programu	16
VII.	Realizatorzy Programu	17
VIII.	Źródła finansowania Programu	17
IX.	Monitoring i ewaluacja Programu	17
X.	Zakończenie	18

I. WPROWADZENIE

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 135 z późn. zm.) reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz sprawowania pieczy zastępczej.

Celem podstawowym, zgodnie z preambułą ustawy jest:

- 1) dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, troski o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową oraz ochronę ich praw i wolności,
- 2) dobro rodziny, która stanowi podstawową komórkę społeczną oraz naturalne środowisko rozwoju oraz dobro wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci.

Osiągnięcie tego celu jest możliwe tylko przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzinami.

Zgodnie z ww. ustawą obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Zadania związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej należą do zadań własnych powiatu.

Główne zadania w tym zakresie to:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa;

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

- 8) finansowanie:
- a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W związku z powyższym Rada Powiatu w Stargardzie Szczecińskim uchwałą Nr XX/288/12 z dnia 27 czerwca 2012 r. przyjęła *Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2012 – 2014*, którego celem głównym była budowa skutecznego i spójnego systemu pieczy zastępczej w powiecie stargardzkim. Koordynatorem Programu było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie Szczecińskim, które zgodnie z Zarządzeniem Nr 134/11 Starosty Stargardzkiego z dnia 28 września 2011 r. jest organizatorem pieczy zastępczej w powiecie stargardzkim.

Z uwagi na okres obowiązywania Programu należało opracować nowy dokument, który na bazie dotychczasowych doświadczeń zakłada kontynuację rozbudowy i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem formy rodzinnej.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

II. CHARAKTERYSTYKA RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ NAD DZIECKIEM W POWIECIE STARGARDZKIM W LATACH 2012 – 2014

Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno być ostatecznością. Gmina zobligowana jest do zastosowania wszelkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Niejednokrotnie jednak, mimo starań służb publicznych, niemożliwe jest zapewnienie dzieciom opieki i wychowania przez rodziców.

Dane statystyczne ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu stargardzkiego wykazują, że największą liczbę rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej zarejestrowano w Gminie Dolice (40), przy czym liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej wynosi 6. Natomiast w mieście Stargard Szczeciński, przy 32 rodzinach przeżywających trudności, umieszczeniem w pieczy zastępczej zagrożonych jest 81 dzieci. Gmina Dobrzany wykazała natomiast, że wśród 9 rodzin przeżywających trudności, nie ma dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Zestawienie danych dotyczących liczby rodzin przeżywających trudności i dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej na terenie powiatu stargardzkiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1: Liczba rodzin przeżywających trudności oraz liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej z terenu powiatu stargardzkiego.

Lp.	Gmina	liczba rodzin przeżywających trudności	liczba dzieci w rodzinach przeżywających trudności	liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej
1.	MOPS Stargard	32	81	81
2.	GOPS Stargard	23	56	56
3.	MGOPS Chociwel	8	20	20
4.	MGOPS Dobrzany	9	24	0
5.	GOPS Dolice	40	92	6
6.	MGOPS Kobylanka	1	7	7
7.	GOPS Marianowo	3	7	7
8.	GOPS Stara Dąbrowa	9	20	20
9.	MGOPS Suchań	1	1	1
10.	MGOPS Ińsko	1	1	1
OGÓLEM		127	309	199

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych od miejsko – gminnych i gminnych ośrodków pomocy społecznej.

Rodziny przeżywające trudności obejmowane są przez właściwe miejscowo ośrodki pomocy społecznej pomocą asystenta rodziny. Ponadto w gminach powiatu stargardzkiego prowadzone są dla tych rodzin grupy wsparcia. Działają również świetlice socjoterapeutyczne, do których uczęszczają dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Podejmowane przez gminę działania prowadzą do zmniejszenia ryzyka umieszczenia dzieci w formach pieczy zastępczej.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIELICZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

Liczbę dzieci z poszczególnych gmin powiatu stargardzkiego umieszczonych w pieczy zastępczej po wejściu w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 2: Liczba dzieci z poszczególnych gmin powiatu stargardzkiego umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2012 – 2014.

Gmina	ROK 2012		ROK 2013						ROK 2014					
	RODZINY ZASTĘPCZE	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE	RODZINY ZASTĘPCZE			PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE			RODZINY ZASTĘPCZE			PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE		
			dzieci przyjęte	dzieci ubyte	ogółem	dzieci przyjęte	dzieci ubyte	ogółem	dzieci przyjęte	dzieci ubyte	ogółem	dzieci przyjęte	dzieci ubyte	ogółem
Miasto Stargard	11	6	17	2	26	19	3	22	31	9	48	13	13	22
Gmina Stargard	4	6	12	2	14	3	0	9	3	2	15	0	0	9
Chociwel	3	0	1	0	4	0	0	0	2	0	6	2	0	2
Dobrzany	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dolice	0	1	2	0	2	3	3	1	5	2	5	0	0	1
Kobylanka	0	0	5	0	5	0	0	0	0	0	5	0	0	0
Marianowo	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Stara Dąbrowa	0	9	2	1	1	0	1	8	0	0	1	0	0	8
Suchań	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
Ińsko	0	5	0	0	0	3	3	5	1	0	1	5	0	10
RAZEM	18	27	40	5	53	28	10	45	43	13	83	20	13	52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Stargardzie Szczecińskim.

2.1. Rodzinna forma pieczy zastępczej nad dzieckiem w powiecie stargardzkim w latach 2012 – 2014

Z uwagi na możliwość stworzenia dzieciom warunków opieki i wychowania najbardziej zbliżonych do rodziny naturalnej, najbardziej pożądaną formą pieczy zastępczej jest piecza rodzinna sprawowana w formie rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka.

Ustawa określa następujące rodzaje rodzin zastępczych:

- 1) **spokrewnione** z dzieckiem – rodzinę tworzą wyłącznie dziadkowie lub rodzeństwo dziecka, które ma być objęte opieką. Kandydaci na rodzinę zastępczą

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIELCZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

spokrewnioną przechodzą szkolenie według indywidualnego planu, w zależności od potrzeb rodziny i dziecka. Limit dzieci przebywających w rodzinie zastępczej wynika z konkretnej sytuacji rodzinnej. Miesięczna pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dziecka wynosi 660 zł. W przypadku sprawowania opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym kwota wynosi 880 zł.

- 2) **niezawodowe** – rodzinę zastępczą tworzą osoby z rodziny dziecka, np. ciotka, wujek lub osoby obce. Kandydaci na rodzinę niezawodową przechodzą przez proces kwalifikacyjny, który obejmuje obowiązkowe szkolenie. W rodzinie umieszcza się nie więcej niż 3 dzieci. Co najmniej jedna osoba musi posiadać stałe źródło dochodu. Miesięczna pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dziecka wynosi 1000 zł, a w przypadku dziecka niepełnosprawnego 1200 zł.
- 3) **zawodowe** – rodzinę tworzą osoby obce. Umowa o pełnienie funkcji zawierana jest na 4 lata i jednemu z małżonków przysługuje wynagrodzenie. Osoba ta nie może kontynuować zatrudnienia ani podjąć dodatkowej pracy zarobkowej bez zgody starosty. Przysługuje również prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dziećmi w związku z wypoczynkiem (30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy). Okres pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej wlicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych. Nałożony jest również obowiązek podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach. Zawodowa rodzina zastępcza otrzymuje miesięczną pomoc pieniężną na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w wysokości 1000 zł, a w przypadku dziecka niepełnosprawnego 1200 zł. Rodziny zawodowe mogą dzielić się na:
 - a) **pełniące funkcję pogotowia rodzinnego** - umieszcza się w niej do 3 dzieci do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej jednak niż 4 miesiące. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może zostać przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego,
 - b) **specjalistyczne** – dla małoletnich matek, dla dzieci niepełnosprawnych, dla dzieci umieszczonych na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawie nieletnich. W rodzinie umieszcza się nie więcej niż 3 dzieci. Nie można w tym samym czasie umieścić dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Z kolei **rodzinny dom dziecka** - tworzą osoby obce i umieszcza się w nim do 8 dzieci. Umowa o prowadzenie rodzinnego domu dziecka zawierana jest na 5 lat i jednemu z małżonków przysługuje wynagrodzenie. Osoba ta nie może kontynuować zatrudnienia ani podjąć dodatkowej pracy zarobkowej bez zgody starosty. Przysługuje również prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dziećmi w związku z wypoczynkiem (30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy). Okres prowadzenia

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIELICZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

rodzinnego domu dziecka wlicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych. Nałożony jest również obowiązek podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach. Prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje miesięczną pomoc pieniężną na pokrycie kosztów utrzymania

Na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2012 – 2014 funkcjonowały rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, niezawodowe rodziny zastępcze i zawodowe, w tym 1 pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego oraz 1 rodzinny dom dziecka. Nie było ustanowionych rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych. Liczebność poszczególnych rodzin przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 3: Liczba rodzin zastępczych w powiecie stargardzkim w latach 2012 – 2014

Rodziny zastępcze	Stan na dzień 31.12.2012	Stan na dzień 31.12.2013	Stan na dzień 31.12.2014
spokrewnione	111	118	118
niezawodowe	37	45	46
zawodowe	5	6	7
rodzinny dom dziecka	1	1	1
OGÓLEM	154	170	172

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Stargardzie Szczecińskim

Liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2012 – 2014 prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 4: Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w latach 2012 – 2014

Rok	Liczba dzieci – stan na dzień 31 grudnia	Liczba dzieci ubyłych w danym roku	Liczba dzieci umieszczonych w danym roku
2012	221	11	15
2013	250	27	56
2014	255	40	45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Stargardzie Szczecińskim

Jak wynika z zaprezentowanych powyżej danych, na terenie powiatu stargardzkiego zdecydowaną większość stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, następnie rodziny zastępcze niezawodowe. Podopiecznymi pieczy zastępczej są dzieci, które zostały umieszczone w rodzinach zastępczych głównie na skutek zaniedbania ze strony rodziców biologicznych, przemocy domowej i uzależnień.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

Analiza liczby rodzin i liczby dzieci w latach 2012 – 2014 wskazuje, że liczba rodzin zastępczych utrzymuje się na tym samym poziomie, natomiast liczba dzieci w nich umieszczonych ma tendencje wzrostową. Istnieje zatem potrzeba utworzenia nowych zawodowych rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.

Dzieci wymagające umieszczenia w rodzinie zastępczej, w przypadku braku możliwości umieszczenia w rodzinie zastępczej na terenie powiatu stargardzkiego umieszczane były w rodzinach na terenach innych powiatów. Z kolei na terenie powiatu stargardzkiego umieszczane były dzieci spoza terenu naszego powiatu. Układ taki wynikał z indywidualnych potrzeb dzieci tj. zasady nierozłączania rodzeństwa, konieczności zmiany środowiska, miejsca zamieszkania rodziny spokrewnionej, a także braku miejsc w rodzinach zastępczych w danym czasie. Poniższa tabela prezentuje sposób umieszczania dzieci ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej.

Tabela nr 5: Liczba dzieci z powiatu stargardzkiego umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów oraz dzieci z innych powiatów umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2012-2014

Rok	Liczba dzieci z powiatu stargardzkiego umieszczonych na terenie innego powiatu			Liczba dzieci spoza powiatu stargardzkiego umieszczonych na terenie naszego powiatu		
	stan na dzień 31 grudnia	w tym liczba dzieci umieszczonych w danym roku	w tym liczba dzieci ubytych w danym roku	stan na dzień 31 grudnia	w tym liczba dzieci umieszczonych w danym roku	w tym liczba dzieci ubytych w danym roku
2012	19	0	0	28	5	0
2013	21	4	2	27	5	6
2014	19	4	6	23	3	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Stargardzie Szczecińskim

2.2. Instytucjonalna forma pieczy zastępczej nad dzieckiem w powiecie stargardzkim w latach 2012 – 2014

W roku 2012 przekształcono Dom Dziecka Nr 1 i Dom Dziecka Nr 2 w Stargardzie Szczecińskim w sześć placówek opiekuńczo – wychowawczych:

- 1) Placówka Opiekuńczo–Wychowawcza nr 1 z siedzibą przy ul. Szymanowskiego 56/31 w Stargardzie Szczecińskim,
- 2) Placówka Opiekuńczo–Wychowawcza nr 2 z siedzibą przy ul. Piłsudskiego 103/1-2-3 w Stargardzie Szczecińskim,
- 3) Placówka Opiekuńczo–Wychowawcza nr 3 z siedzibą przy ul. Mickiewicza 1A/4 w Stargardzie Szczecińskim,
- 4) Placówka Opiekuńczo–Wychowawcza nr 4 z siedzibą przy ul. Ogrodowej 17 w Witkowie Drugim.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

- 5) Placówka Opiekuńczo–Wychowawcza nr 5 z siedzibą przy ul. Śniadeckiego 1A/1 w Stargardzie Szczecińskim,
- 6) Placówka Opiekuńczo–Wychowawcza nr 6 z siedzibą przy ul. Andersa 14 w Stargardzie Szczecińskim.

W związku z utworzeniem Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych z siedzibą przy ul. W. Andersa 14 w Stargardzie Szczecińskim wszystkie ww. placówki opiekuńczo-wychowawcze mają zapewnioną wspólną obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną.

Tabela nr 6: Liczba dzieci umieszczonych i ubytych z placówek opiekuńczo – wychowawczych w powiecie stargardzkim w latach 2012 – 2014 na dzień 31 grudnia każdego roku

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w danym roku	Liczba dzieci ubytych w danym roku	Liczba dzieci – stan na dzień 31 grudnia
2012	28	31	93
2013	31	32	92
2014	20	22	90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Stargardzie Szczecińskim

Tabela nr 7: Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2012 – 2014 z podziałem na wiek życia wychowanków

Rok	LICZBA DZIECI – stan na dzień 31 grudnia			
	ogółem	w wieku 0 - 7 r.ż.	w wieku 8- 10 r.ż.	w wieku 11-18 r.ż.
2012	93	27	14	52
2013	92	25	18	49
2014	90	17	19	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Stargardzie Szczeciński.

Na przestrzeni lat 2012 – 2014 obserwuje się tendencję nieznacznie malejącą. Powyższe dane wskazują również liczebny spadek dzieci w wieku do 7 lat umieszczanych w placówce opiekuńczo wychowawczej.

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIELICZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017**

Analiza badanego okresu wykazuje, że dzieci z powiatu stargardzkiego umieszczane były w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenach innych powiatów bardzo sporadycznie. Większa liczba dzieci spoza terenu powiatu stargardzkiego umieszczana była w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu stargardzkiego, co prezentuje tabela nr 8.

Tabela nr 8: Liczba dzieci z powiatu stargardzkiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów oraz liczba dzieci z innych powiatów umieszczonych na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2012 – 2014

Rok	liczba dzieci z powiatu stargardzkiego umieszczonych na terenie innego powiatu			liczba dzieci spoza powiatu stargardzkiego umieszczonych na terenie naszego powiatu		
	stan na dzień 31 grudnia	w tym liczba dzieci umieszczonych w danym roku	w tym liczba dzieci ubytych w danym roku	stan na dzień 31 grudnia	w tym liczba dzieci umieszczonych w danym roku	w tym liczba dzieci ubytych w danym roku
2012	13	6	2	20	0	6
2013	14	2	1	20	0	0
2014	13	0	1	15	2	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Stargardzie Szczecińskim.

2.3. Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej.

Ważnym elementem systemu pieczy zastępczej jest usamodzielnianie wychowanków instytucjonalnych oraz rodzinnych form opieki. Usamodzielnianie stanowi kryterium oceny skuteczności podejmowanych działań. Osobie usamodzielnianej przyznaje się pomoc finansową na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia. Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków w latach 2012 – 2014 prezentuje tabela nr 9.

Tabela nr 9: Pomoc dla wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2012 – 2014 na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie w formie rzeczowej i usamodzielnienie

rok	Liczba wychowanków								
	Pomoc na kontynuowanie nauki			Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej			Pomoc na usamodzielnienie		
	Wych. rodzin zastępczych	Wych. placówek opiekuńczo - wychowawczych	R A Z E M	Wych. rodzin zastępczych	Wych. placówek opiekuńczo - wychowawczych	R A Z E M	Wych. rodzin zastępczych	Wych. placówek opiekuńczo - wychowawczych	R A Z E M
2012	63	30	93	12	5	17	6	10	16
2013	56	32	88	6	6	12	5	5	10
2014	63	22	85	11	6	17	9	4	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Stargardzie Szczecińskim.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

Realizując zadania w zakresie usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej powiat stargardzki udzielał pomocy w zakresie uzyskania mieszkania w ramach programu „Na Start” realizowanego we współpracy ze Stargardzkim Towarzystwem Budownictwa Społecznego.

Program, zgodnie z zawartymi pomiędzy powiatem stargardzkim a STBS porozumieniami, zakłada dwa etapy dochodzenia do własnego docelowego mieszkania. Pierwszy etap dotyczy umieszczenia wychowanka w mieszkaniu tymczasowym tzw. Inkubatorze. Lokal w mieszkaniu wspomaganym przysługuje osobie na czas określony, tj. do momentu otrzymania własnego mieszkania docelowego. W drugim etapie wychowanek otrzymuje mieszkanie docelowe, pod warunkiem nieposiadania zadłużenia z tytułu najmu mieszkania wspomaganego oraz podjęcia zatrudnienia.

W ramach programu powstały trzy Inkubatory mieszczące się przy ul. Tańskiego 10 B/12, 12 B/10 i 14 B/12 w Stargardzie Szczecińskim. Łącznie powstało 14 lokali mieszkalnych.

Realizację programu „Na Start” w latach 2012-2014 prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 10: Rotacja osób objętych programem „Na Start”

Rok	Liczba osób zamieszkujących w mieszkaniach wspomaganym na dzień 1 stycznia każdego roku	Liczba osób, które w danym roku otrzymały mieszkanie wspomagane	Liczba osób, które w danym roku opuściły mieszkalnictwo wspomagane		Liczba osób zamieszkałych w mieszkalnictwie wspomaganym na dzień 31 grudnia każdego roku
			w tym otrzymało mieszkanie docelowe	rezygnacja/eksmisja	
2012	15	3	1	6	11
2013	11	2	3	1	9
2014	9	4	3	3	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Stargardzie Szczecińskim

Przy wyborze form pomocy dla każdego usamodzielnianego wychowanka rodziny zastępczej lub placówki opiekuńczo-wychowawczej decydują zasady określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz następujące czynniki: sytuacja rodzinna wychowanka, możliwość powrotu do domu rodzinnego, kontakty z rodziną naturalną, prośby zgłaszane przez wychowanka, możliwości i zasoby wychowanka umożliwiające przeciwstawienie się problemom. Ww. czynniki są brane pod uwagę podczas opracowywania z wychowankami Indywidualnych Planów Usamodzielniania, w których ustala się m.in. czas trwania procesu kształcenia i uzyskania kwalifikacji zawodowych oraz możliwość uzyskania pomocy na zagospodarowanie i na usamodzielnienie.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

III. WNIOSKI Z ANALIZY PIECZY ZASTĘPCZEJ NAD DZIECKIEM W POWIECIE STARGARDZKIM W LATACH 2012 – 2014

Dane statystyczne wykazują, że najwięcej dzieci na terenie powiatu stargardzkiego umieszczonych zostało w pieczy zastępczej w 2014 r. Jak wynika z poniższych danych liczba dzieci objętych pieczą zastępczą na terenie powiatu stargardzkiego sukcesywnie wzrasta. W roku 2014 spośród dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej 26 % stanowiły dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i 74 % - dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych. Zestawienie danych przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 11: Liczba dzieci objętych pieczą zastępczą na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2012 – 2014

Liczba dzieci/rok	Wg stanu na 31.12.2012 r.	Wg stanu na 31.12.2013 r.	Wg stanu na 31.12.2014 r.
Dzieci w rodzinach zastępczych	221	250	255
Dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych	93	92	90
Razem dzieci w opiece zastępczej	314	342	345

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Stargardzie Szczecińskim

Dane dotyczące dzieci pochodzących z terenu powiatu stargardzkiego objętych pieczą zastępczą na terenie całego kraju prezentuje tabela nr 12.

Tabela nr 12: Liczba dzieci z terenu powiatu stargardzkiego umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2012 - 2014

Liczba dzieci/rok	Wg stanu na 31.12.2012 r.	Wg stanu na 31.12.2013 r.	Wg stanu na 31.12.2014 r.
Dzieci w rodzinach zastępczych	212	244	251
Dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych	86	87	88
Razem dzieci w opiece zastępczej	298	331	339

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Stargardzie Szczecińskim

Analiza danych z lat 2012 – 2014 wykazuje, że istnieją uzasadnione potrzeby zabezpieczenia miejsc zarówno w rodzinnej, jak i instytucjonalnej formie pieczy zastępczej dla dzieci, których rodzice nie wywiązują się z funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Pozyskiwanie kandydatów i ustanawianie nowych rodzin zastępczych niezbędne jest z uwagi na założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej mówiące

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIELCZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

o tym, że w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz w regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych nie mogą być umieszczane dzieci poniżej 10 roku życia. Umieszczanie dzieci poniżej tego wieku będzie możliwe tylko w wyjątkowych sytuacjach, szczególnie, gdy przemawiać za tym będzie stan ich zdrowia lub dotyczyć to będzie rodzeństwa.

IV. MISJA I CELE PROGRAMU

Podstawowym środowiskiem życia każdego dziecka powinno być środowisko rodzinne. Należy zatem dołożyć wszelkich starań, aby dzieci w przypadku braku możliwości wychowywania się w rodzinie biologicznej, mogły wychowywać się w rodzinie do niej zbliżonej. Jeśli jednak nie jest to z różnych względów możliwe, należy dziecku zapewnić opiekę i wychowanie w warunkach zbliżonych do warunków domowych.

Misją – celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2015 – 2017 jest kontynuacja rozbudowy i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem formy rodzinnej.

Misja i Cele Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2015 – 2017		
Cel główny/ Cele szczegółowe	Kierunki działania	Oczekiwane rezultaty
<i>Cel główny</i>	<i>Kontynuacja rozbudowy i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem formy rodzinnej.</i>	
1. Cel szczegółowy	Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu stargardzkiego <ul style="list-style-type: none">• Promowanie w środowisku lokalnym rodzinnych form pieczy zastępczej.• Nabór kandydatów na rodziny zastępcze poprzez organizowanie akcji promujących rodzicielstwo zastępcze.• Organizacja szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej oraz do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.• Realizacja procesu diagnostyczno – kwalifikacyjnego kandydatów na rodziców zastępczych.	<ul style="list-style-type: none">• Wzrost liczby zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.• Podniesienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodzin zastępczych.

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017**

		<ul style="list-style-type: none">• Tworzenie zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.	
2. Cel szczegółowy	<i>Wsparcie istniejących form pieczy zastępczej</i>	<ul style="list-style-type: none">• Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych.• Organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo wychowawczych rodziców zastępczych• Współpraca i koordynacja lokalnych instytucji i służb na rzecz aktywizacji rodziny biologicznej w celu poprawy własnej sytuacji życiowej oraz zmiany stylu życia.• Współpraca z organizacjami działającymi na rzecz rodzicielstwa zastępczego.• Współpraca z osobami i instytucjami wspierającymi, celem pozyskiwania wolontariuszy do współpracy z organizatorem pieczy zastępczej na rzecz rodzin zastępczych.	<ul style="list-style-type: none">• Praca wolontariuszy wspierających rodziców zastępczych.• Rozwój grupy wsparcia.• Podniesienie kompetencji.• Powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.
3. Cel szczegółowy	<i>Utrzymanie poziomu świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej</i>	<ul style="list-style-type: none">• Umieszczanie w placówkach opiekuńczo - wychowawczych dzieci powyżej 10 roku życia.• Szkolenie pracowników w zakresie wprowadzania form pracy z dzieckiem i rodziną dostosowanych do zachodzących zmian.	<ul style="list-style-type: none">• Funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych zgodnie ze standardami określonymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.• Podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych.
4. Cel szczegółowy	<i>Wsparcie procesu usamodzielniania pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej</i>	<ul style="list-style-type: none">• Efektywne przygotowywanie wychowanków pieczy zastępczej do usamodzielnienia.• Kształtowanie w środowisku lokalnym pozytywnego wizerunku wychowanka placówki	<ul style="list-style-type: none">• Nabycie przez usamodzielnianego wychowanka umiejętności samodzielnego życia.• Pozytywny wizerunek wychowanka placówki opiekuńczo – wychowawczej

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

		<p>opiekuńczo – wychowawczej.</p> <ul style="list-style-type: none">• Wspieranie wychowanków poprzez umożliwienie uczestnictwa w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe i ułatwiających podjęcie pracy zawodowej.• Przyznawanie pomocy finansowej na usamodzielnienie i kontynuację nauki.• Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi na rzecz kompleksowego wsparcia usamodzielnianych wychowanków.• Pomoc w uzyskaniu lokalu mieszkalnego.	<p>w środowisku lokalnym.</p> <ul style="list-style-type: none">• Nabycie umiejętności poruszania się na rynku pracy.• Wsparcie materialne wychowanka.• Wsparcie wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych w ramach możliwości i kompetencji instytucji i organizacji pozarządowych.
--	--	---	--

V. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH

Zgodnie z misją Powiatowego Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2015 – 2017 ustala się **limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2015 - 2017:**

- 1) rok 2015 – 1 nowa rodzina zastępcza zawodowa oraz 1 rodzinny dom dziecka,
- 2) rok 2016 - 2 nowe rodziny zawodowe, w tym 1 rodzina pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego oraz 1 rodzinny dom dziecka,
- 3) rok 2017 – 2 nowe rodziny zawodowe oraz 1 rodzinny dom dziecka.

VI. BENEFICJENCI PROGRAMU

Program obejmuje wszelkie działania podejmowane w stosunku do dzieci, które nie mają zapewnionej opieki i wychowania przez rodziców.

Beneficjentami Programu są:

- 1) dzieci przebywające w pieczy zastępczej,
- 2) rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka,
- 3) osoby usamodzielniane,
- 4) kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 5) rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem umieszczonym w rodzinie zastępczej przez czas niesprawowania przez tą rodzinę opieki,
- 6) kadra placówek opiekuńczo – wychowawczych.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie Szczecińskim przy współpracy:

- 1) rodzin zastępczych,
- 2) rodzin pomocowych,
- 3) placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- 4) miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu stargardzkiego,
- 5) sędziów i kuratorów Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim – III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich,
- 6) organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2015 - 2017 są środki finansowe pochodzące z:

- 1) budżetu powiatu stargardzkiego,
- 2) dotacji celowych z budżetu państwa – program na dofinansowanie zadań własnych powiatu z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej wprowadzony przez Ministra właściwego do spraw rodziny,
- 3) budżetu samorządów gminnych, które zobowiązane są współfinansować pobyt dziecka w pieczy zastępczej,
- 4) budżetu samorządów powiatowych, których dzieci umieszczone będą w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Stargardzkiego,
- 5) odpłatności rodziców biologicznych,
- 6) oraz pozyskane w ramach konkursów i funduszy europejskich.

IX. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring Programu będzie polegał na zbieraniu przez koordynatora Programu danych dotyczących zrealizowanych zadań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Dane służyć będą ocenie, czy Program osiąga założone cele.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę założonych wskaźników:

- 1) liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka,
- 2) liczba osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka,

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

- 3) liczba rodzin zastępczych – spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka,
- 4) liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej,
- 5) liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej,
- 6) liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

X. ZAKOŃCZENIE

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2015 – 2017 jest efektem kontynuowania istniejących i tworzenia nowych rozwiązań w zakresie polityki rodzinnej państwa.

Naczelną przesłanką Programu w dalszym ciągu jest założenie, że działaniom profilaktycznym mającym na celu stworzenie dziecku odpowiednich warunków życia w jego środowisku rodzinnym muszą towarzyszyć działania na rzecz doskonalenia i rozwoju różnych form pieczy zastępczej nad dzieckiem.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie Szczecińskim będzie przedkładał Radzie Powiatu w Stargardzie Szczecińskim coroczne sprawozdanie z działalności PCPR, w tym w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, a także informację z realizacji przedmiotowego Programu.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji.

Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
Irena Nawrocka

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2015 - 2017

Spis tabel

Tabela nr 1	Liczba rodzin przeżywających trudności oraz liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej z terenu powiatu stargardzkiego.	5
Tabela nr 2	Liczba dzieci z poszczególnych gmin powiatu stargardzkiego umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2012-2014	6
Tabela nr 3	Liczba rodzin zastępczych w powiecie stargardzkim w latach 2012 – 2014	8
Tabela nr 4	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w latach 2012 – 2014	8
Tabela nr 5	Liczba dzieci z powiatu stargardzkiego umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów oraz dzieci z innych powiatów umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2012-2014	9
Tabela nr 6	Liczba dzieci umieszczonych i ubyłych z placówek opiekuńczo – wychowawczych w powiecie stargardzkim w latach 2012 – 2014 na dzień 31 grudnia każdego roku	10
Tabela nr 7	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2012 – 2014 z podziałem na wiek życia wychowanków	10
Tabela nr 8	Liczba dzieci z powiatu stargardzkiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów oraz liczba dzieci z innych powiatów umieszczonych na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2012 – 2014	11
Tabela nr 9	Pomoc dla wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2012 – 2014 na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie w formie rzeczowej i usamodzielnienie	11
Tabela nr 10	Liczba osób objętych programem „Na Start”	12
Tabela nr 11	Liczba dzieci objętych pieczą zastępczą na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2012 – 2014	13
Tabela nr 12	Liczba dzieci z terenu powiatu stargardzkiego umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2012 - 2014	13

